

Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci zániku dočasné ochrany kvůli změně adresy na ohlašovnu

Na ombudsmana se obrátilo několik držitelů dočasné ochrany s tím, že jim zanikla dočasná ochrana. Zjistili, že jejich adresy byly evidenčně změněny na **adresu sídla správního orgánu, tzv. ohlašovnu**. Nebyli o tom informováni.¹ V důsledku toho jim **automaticky zanikla dočasná ochrana**.²

A. Shrnutí závěrů

Zjistil jsem, že:

- Pokud jsou držitelé dočasné ochrany hlášeni déle než 90 dnů na ohlašovně, jejich dočasná ochrana **zanikne ze zákona**.
- **Takový postup jde nad rámec směrnice o dočasné ochraně.**³ Automatické přehlášení adresy na ohlašovnu neznamená, že **tito lidé už nespádají pod osobní rozsah dočasné ochrany**.
- Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP) by proto neměl k ustanovení § 5 odst. 8 písm. e) Lex Ukrajina přihlížet a považovat dočasnou ochranu za zaniklou.

Dále jsem zjistil, že:

- V případě nahlášení změny adresy poštou pomocí dokladu, který nemá požadované náležitosti, OAMP **nevyzývá k odstranění vad tohoto dokladu a ke změně adresy nepřihlíží**. Následně cizinci přehlásí adresu na ohlašovnu. Ti se o změně své adresy nedozví žádným oficiálním způsobem.
- **OAMP by měl postupovat podle § 37 odst. 3 správního řádu⁴ a cizince vyzvat k odstranění vad podání.**

1 Podle § 6a odst. 4 zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (Lex Ukrajina): „Místem pobytu cizince po zrušení údaje o místě hlášeného pobytu na území České republiky je sídlo správního orgánu, který tento údaj úředně zrušil; v informačním systému cizinců je tento údaj označen jako adresa úřadu.“

2 Podle § 5 odst. 8 písm. e) Lex Ukrajina: „Oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany dále zaniká po uplynutí 90 dní, kdy bylo místem pobytu cizince sídlo správního orgánu podle § 6 odst. 4.“ Pozn. odkaz je chybný, správně má odkazovat na § 6a odst. 4 Lex Ukrajina.

3 Směrnice Rady 2001/55/ES, ze dne 20. července 2001, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (směrnice o dočasné ochraně).

4 Podle § 37 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu: „Nemá-li podání předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, pomůže správní orgán podateli nedostatky odstranit nebo ho vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu.“

Dále jsem zjistil, že cizinecká policie nepostupuje správně, pokud při kontrole ubytování:

- Navštěvuje adresu jen jednou – cizinec může být v tu chvíli kdekoliv.
- **Nezanechává na adrese držitele dočasné ochrany žádné vyrozumění o provedené pobytové kontrole.**

B. Skutková zjištění

Na ochránce se obrátilo několik cizinců, jimž zanikla dočasná ochrana, protože bylo jejich bydliště přehlášeno na adresu sídla správního orgánu – ohlašovnu. Níže uvádím některé případy, se kterými jsme se setkali:

- Paní S. M., nar. 1997, má dceru, která chodí do školy. Šla na OAMP nahlásit změnu pasu dcery, ale zjistila, že ji cizinecká policie dvakrát nezastihla v místě pobytu a pobyt jí pracovníci OAMP změnili na ohlašovnu. Stěžovatelka neví proč, vzhledem k tomu, že má platnou nájemní smlouvu (na 2 roky) a její dítě chodí do školy.
- Paní T. O., nar. 1992, se na konci května 2025 při návštěvě pojišťovny dozvěděla, že je hlášena na ohlašovně. Na konci března totiž odjela na dva týdny na Ukrajinu, poté se vrátila a šla nahlásit novou adresu. I přes nahlášenou adresu v květnu už byla hlášena na ohlašovně.
- Stěžovatelka z Olomouce má od počátku války dočasnou ochranu. Tři roky pracuje a bydlí na stejné adrese. Na ubytovnu pravidelně docházejí kontroly cizinecké policie, stěžovatelku policie vždy zastihla. Při návštěvě Krajského asistenčního centra pomoci Ukrajině (KACPU) v Olomouci k vylepení štítku o prodloužení dočasné ochrany jí pracovnice OAMP sdělila, že jí dočasná ochrana zanikla kvůli pobytu na ohlašovně. Znovu už ji nezískala s odůvodněním, že přicestovala dne 22. února 2022, tj. 2 dny před válkou. O odejmutí/zániku dočasné ochrany nebylo vydáno správní rozhodnutí.
- U pana V. T., nar. 1972, policie provedla pobytovou kontrolu na konci roku 2024; byl v té době v práci. V únoru 2025 si prodloužil dočasnou ochranu a dne 2. června 2025 se dostavil k vylepení štítku. Dočasnou ochranu mu OAMP zneplatnil, protože byl více než 90 dnů hlášen na ohlašovně.
- Pan K. dne 3. června 2025 po přihlášení do nově zřízené datové schránky a při návštěvě živnostenského úřadu zjistil, že je u něj v systému evidence obyvatel uvedena ohlašovna. Svou adresu na Praze 5 uvedl a doložil i v řízení o vydání zvláštního povolení k dlouhodobému pobytu. OAMP měl k dispozici nájemní smlouvu i při prodloužení platnosti dočasné ochrany. Na KACPU mu sdělili, že v systému je uvedena ohlašovna a dočasná ochrana mu zanikla.
- Paní V. K. se podívala do svého účtu na portálu občana a zjistila, že má adresu na ohlašovně. Policie u ní provedla pobytovou kontrolu dne 22. února 2025

a nezastihla ji. Důvodem mělo být to, že neměla označený zvonek ani schránku. Podle stěžovatelky je schránka označená jménem už od roku 2023.

- Pan A. B., nar. 1995, je v ČR od roku 2022. V lednu 2025 mu diagnostikovali zhoubný nádor na mozku, který vyoperovali. Nasadili mu léčbu chemoterapií, kterou dosud podstupuje. S krátkým přerušením byl hospitalizován od konce ledna do 27. května 2025. V době hospitalizace požádal o humanitární dávku. Po podání žádosti přišla chybová hláška kvůli nesprávně uvedené adrese. Zařídil si propustku z nemocnice a šel na Úřad práce České republiky, kontaktní pracoviště Prahy 4, kde zjistil, že má adresu na ohlašovně. Neví, jak došlo k nahlášení adresy na ohlašovnu. O změně hlášené adresy nebyl informován.

To jsou jen některé z případů, které jsme řešili. Obrátilo se na nás mnohem více lidí. Během šetření nás oslovili i někteří zaměstnavatelé s tím, že mnoha jejich zaměstnancům zanikla dočasná ochrana poté, co nahlásili změnu adresy poštou.

V rámci šetření jsem se obrátil na ředitelku OAMP (ředitelka) i na ředitele cizinecké policie (ředitel). Oslovil jsem i krajské koordinátory z jednotlivých krajů a zajímalo mě, zda se také u svých klientů setkávají se zánikem dočasné ochrany z důvodu změny adresy na ohlašovnu. Níže uvádím odpovědi všech.

B.1 Vyjádření ředitelky OAMP

Ředitelka uvedla, že v případě převedení adresy na ohlašovnu postupují podle zákona.⁵ Zákon neukládá OAMP povinnost informovat cizince o zrušení údaje o adrese místa pobytu a jeho přehlášení na adresu úřadu. Cizinec to zjistí, pokud ohlásí změnu adresy prostřednictvím pracoviště OAMP.⁶ Ministerstvo vychází z dat předaných policií, případně dotčenou obcí. Rovněž je možné vycházet z údajů příslušného ubytovatele. V případě pochybností může ministerstvo požádat o provedení bytové kontroly. OAMP dává cizinecké polici podněty ke kontrole a žádá je o důsledné prověření.

Ředitelka dále uvedla, že cizinec se o zániku dočasné ochrany nevyrozumívá: „Má se za to, že již dočasnou ochranu udělenou Českou republikou nepotřebuje. Nicméně ministerstvo o možnosti zániku dočasné ochrany po 90 dnech hlášeného pobytu na adrese úřadu zřetelně informuje prostřednictvím všech informačních kanálů, které má k dispozici. Aktuální stav ohledně správně hlášené adresy si lze zkontrolovat na Portálu občana, i o tomto ministerstvo informuje, včetně návodu, jak Portál občana využít.“⁷

V případě zániku dočasné ochrany ze zákona z důvodu převedení adresy na ohlašovnu nemá cizinec žádný opravný prostředek, protože se nejedná o správní řízení. Jestliže se prokáže, že dočasná ochrana v individuálním případě zanikla z důvodu technických problémů, ministerstvo podle ředitelky takové případy řeší navrácením v předešlý stav.

5 Ministerstvo postupuje podle § 6a odst. 4 Lex Ukrajina.

6 V souladu s ustanovením § 6 odst. 10 Lex Ukrajina.

7 Dopis ředitelky ze dne 30. července 2025, č. j. MV-122609-2/OAM-2025.

B.2 Vyjádření ředitele cizinecké policie

Ptal jsem se, jak často cizinecká policie provádí pobytové kontroly za účelem ověření skutečného pobytu cizince. Ředitel uvedl, že počet ani četnost neevidují, ale v roce 2024 provedli v celém Česku celkem 10 423 pobytových kontrol. Sdělil, že v roce 2024 provedli celkem 953 prověrek pro OAMP podle § 165a odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců.⁸

Dále mě zajímalo, na základě jakých kritérií si policie vybere místo, kde provede pobytovou kontrolu. Podle ředitele provádí cizinecká policie pobytové kontroly na základě vlastních poznatků s ohledem na konkrétní situaci v jednotlivých krajích.

B.3 Informace od krajských koordinátorů

V Moravskoslezském kraji cizinecká policie nechodí do bytů, kde bydlí 2–3 osoby, ale kontrolují jen zařízení, kde je hlášeno více cizinců. Chodí opakovaně. Nechodí v 9 h ráno ve všední dny, ale večer. Vždy jednají s ubytovatelem a volají cizincům.

V Karlovarském kraji se jedná o jednotky případů zániku dočasné ochrany v důsledku změny adresy na ohlašovnu a často se jednalo o chybu klientů, kteří nenahlásili změnu bydliště. V několika případech však změnu adresy na ohlašovnu zjistili náhodně nebo při podání žádosti o humanitární dávku. Několik dalších lidí v Karlovarském kraji OAMP upozornil, že jim bude automaticky zrušeno vízum, protože při prodlužování dočasné ochrany předložili smlouvu s konkrétním datem platnosti, nikoliv smlouvu na dobu neurčitou. Podle OAMP by se doklad o pobytu měl vždy překrývat s platností dočasné ochrany.⁹

V Královéhradeckém kraji byla situace velmi vážná. Cizincům hromadně zanikla dočasná ochrana a ti následně zahltili OAMP. Cizinci přicházeli s e-maily a SMS, které oznamovaly zánik dočasné ochrany po 90 dnech hlášeného pobytu na OAMP. Na ohlašovnu se cizinec dostane většinou tehdy, když mu ubytovatel zrušil adresu nebo proběhla pobytová kontrola, kdy nebyl na adrese opakovaně zastížen, a proběhlo širší zjišťování, proč se zde nenachází. Není to na základě jedné návštěvy cizinecké policie.¹⁰ Krajský koordinátor uvedl, že pokud někomu jen uplynula platnost nájemní smlouvy, adresu nemění a nedodal jen prodloužení stávající smlouvy, adresa pobytu v systému zůstává, cizinec není přehlášen na ohlašovnu. Měl by doložit prodloužení a splnit svou ohlašovací povinnost, ale zatím problém nevzniká, pokud tak učiní až při vydání nového vízového štítku.

V Olomouckém kraji se setkávají jen s jednotkami případů zániku dočasné ochrany v důsledku změny adresy na ohlašovnu.

8 Dopis ředitele ze dne 28. července 2025, č. j. CPR-20603-2/ČJ-2025-930308-228. „Ministerstvo je oprávněno vyžadovat od policie prověření informací a dokladů předkládaných cizinci nebo získaných v rámci vlastní činnosti v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona.“

9 Sdělení e-mailem od krajské koordinátorky Mgr. Jany Petrůjové ze dne 22. července 2025.

10 To nám sdělil krajský koordinátor Ing. Jan Kočí e-mailem ze dne 17. července 2025.

Obecně krajsí koordinátoři upozorňují na to, že cizinci nedostávají ze systému žádné oznámení o změně adresy.

C. Právní hodnocení

Rada prováděcím rozhodnutím aktivovala směrnici o dočasné ochraně,¹¹ a to na jeden rok. Následně ji pravidelně o další roky prodlužovala. V červenci 2025 ji prodloužila až do 3. března 2027.¹² Směrnice o dočasné ochraně je nyní stále aktivní.

Tato směrnice klade důraz na zajištění účinné ochrany osob prchajících před válkou.

Praxe, kdy může dojít k zániku ochrany, bez vědomí dotčené osoby a možnosti obrany, se jeví jako neslučitelná s účelem směrnice.

C.1 Právní úprava ve směrnici o dočasné ochraně

Vzhledem k tomu, že se ve zprávě věnuji zániku dočasné ochrany, uvádím na tomto místě důvody pro vyloučení z dočasné ochrany podle směrnice o dočasné ochraně.

Podle článku 28 směrnice o dočasné ochraně členský stát vyloučí z dočasné ochrany osoby, které spáchaly nějaký závažný čin.¹³ Tento výčet je taxativní. Důvody odpovídají důvodům pro vyloučení uprchlíků podle článku 1F a čl. 33 odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951.¹⁴

Směrnice stanoví minimální normy pro poskytování dočasné ochrany.¹⁵ Členské státy nemohou nad rámec směrnice o dočasné ochraně stanovit další důvody pro vyloučení osob z ochrany. Jde o situace, kdy vnitrostátní právní úprava nepřipustně zužuje rozsah práv stanovený směrnicí. Rozhodující podmínky a omezení jsou upraveny ve směrnici o dočasné ochraně. Ta ani prováděcí rozhodnutí Rady nepředpokládají jiné důvody pro vyloučení z dočasné ochrany než: a) vylučující klauzuli a b) nesplnění kritérií pro udělení dočasné ochrany.

11 Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana.

12 Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2025/1460 ze dne 15. července 2025 o prodloužení dočasné ochrany zavedené prováděcím rozhodnutím (EU) 2022/382 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202501460.

13 Když existují závažné důvody se domnívat, že: i) osoba spáchala zločin proti míru, válečný zločin nebo zločin proti lidskosti, jak jsou definovány v mezinárodních dokumentech vypracovaných za účelem přijetí předpisů týkajících se těchto zločinů; ii) tato osoba spáchala vážný nepolitický zločin mimo území hostitelského členského státu předtím, než na území tohoto státu byla přijata jako osoba požívající dočasnou ochranu; iii) tato osoba je vinna činy proti cílům a zásadám Spojených národů. Dále se jedná o případy, kdy existuje důvodné podezření, že by tato osoba mohla ohrozit bezpečnost hostitelského členského státu, nebo že vzhledem ke skutečnosti, že byla na základě pravomocného rozsudku odsouzena za mimořádně závažný trestný čin, představuje nebezpečí pro společnost hostitelského členského státu. Článek 28 odst. 2 směrnice o dočasné ochraně stanoví, že důvody pro vyloučení se zakládají výhradně na osobním chování dotyčné osoby. Kromě toho se rozhodnutí o vyloučení řídí zásadou přiměřenosti.

14 Úmluva o právním postavení uprchlíků, vyhlášená pod č. 208/1993 Sb.

15 Bod 12 odůvodnění a čl. 3 odst. 5 umožňuje členským státům „stanovit nebo zachovávat příznivější podmínky pro osoby požívající dočasnou ochranu“.

Vyloučení nad rámec důvodů uvedených ve směrnici je nepřípustné. Judikatura SDEU¹⁶ nepřipouští, aby členské státy přidávaly dodatečné podmínky nad rámec směrnice. Podle ustálené judikatury správních soudů platí, že pokud je ustanovení vnitrostátního práva v rozporu s právem EU v neprospěch žalobce, je soud povinen od této vnitrostátní právní normy odhlédnout a nepoužít ji.¹⁷

C.2 Zánik dočasné ochrany v Lex Ukrajina

Podle § 5 odst. 8 písm. e) Lex Ukrajina¹⁸ **oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany zaniká, pokud je po dobu delší než 90 dnů místem pobytu cizince ohlašovna podle § 6a odst. 4.**

Toto ustanovení bylo vloženo do zákona pozměňovacím návrhem poslance Langa. V odůvodnění k pozměňovacímu návrhu vysvětlil, že „Česká republika je vnitroschengenský stát, a má proto jen omezené možnosti, jak kontrolovat, zda osoby využívající benefity spojené s dočasnou ochranou skutečně pobývají na území České republiky a nedochází tak ke zneužívání.“¹⁹

Podle něj se jedná převážně o případy, kdy osoba byla majitelem nemovitosti nahlášena buď jako osoba neoprávněně na dané adrese přihlášená, nebo jako osoba, která se odstěhovala a nesplnila svou povinnost nahlásit nové místo pobytu. „U těchto osob je proto důvodné se domnívat, že se na území České republiky nezdržují a neměly by tak benefitovat z dočasné ochrany.“²⁰ Proto navrhl, aby po 3 měsících, kdy je osoba vedena na ohlašovně a nesplnila svou zákonnou povinnost ohlásit řádné místo pobytu, dočasná ochrana zanikla.

Odůvodnění pozměňovacího návrhu stojí na předpokladu, že pokud je osoba vedena na ohlašovně, fakticky se nezdržuje na území České republiky, a neměla by proto čerpat z dočasné ochrany. Taková úvaha je však nesprávná. **Evidence místa pobytu je pouze administrativní údaj a jeho nesoulad se skutečností neprokazuje, že se dotýčný**

16 Např. rozsudek Soudního dvora ze dne 9. března 1978, věc C-106/77, *Ministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal SpA*, bod 21: „Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že každý vnitrostátní soudce, který rozhoduje v rámci své pravomoci, má povinnost plně používat právo Společenství a chránit práva, která toto právo poskytuje jednotlivcům, tím, že ponechá nepoužité jakékoli ustanovení vnitrostátního zákona, které by případně bylo s právem Společenství v rozporu, ať už by takové ustanovení předcházelo pravidlu Společenství, nebo bylo vůči němu pozdější.“

17 Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. listopadu 2017, č. j. 6 Azs 320/2017-20, body 68 až 72, v němž NSS odmítl použít ustanovení zákona o azylu neumožňující soudní přezkum zajištění cizince; či rozsudek ze dne 4. ledna 2018, č. j. 6 Azs 253/2016-49, publikováno pod č. 3718/2018 Sb. NSS, bod 45, ve kterém NSS shledal, že rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza za účelem studia je podle tehdy platné směrnice 2004/114/ES soudně přezkoumatelné.

18 Ve znění zákona č. 24/2025 Sb.

19 Pozměňovací návrh poslance Huberta Langa, Jiřího Maška, Drahošlava Ryby, Jany Mračkové Vildumetzové k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace, a další související zákony (sněmovní tisk 727): [Sněmovní tisk 727](#).

20 Tamtéž.

cizinec nachází mimo území státu. Důvody, proč se osoba ocitne na ohlašovně, mohou být ryze formální nebo souviset se sporem s ubytovatelem, aniž by to cokoliv vypovídalo o přítomnosti v České republice. **Navíc je následek zcela nepřiměřený povaze údajného prohřešku.**

Celá argumentace poslance Langa stojí na spekulaci a paušalizaci. Konstatování, že „u těchto osob je proto důvodné se domnívat, že se na území České republiky nezdržují,“ není podloženo žádnými daty a nereflektuje různorodost důvodů, pro které se cizinec ocitne na ohlašovně.

Ve věci samé se nevede žádné správní řízení a nevydává se meritorní rozhodnutí, proti němuž by bylo možné se standardně odvolat. Takový přístup je v rozporu s požadavkem individualizovaného posouzení. Vede k tomu, že sankce dopadá i na osoby, které se reálně nacházejí v České republice a nadále splňují podmínky pro poskytnutí ochrany. **Chápu úmysl celý proces co nejvíce zjednodušit. Není však možné, aby se lidé spadající pod osobní rozsah dočasné ochrany ocitli na území bez jakékoliv ochrany a často o jejím zániku ani nevěděli.**

Zavedení výjimky, jež by vyloučila z dočasné ochrany osoby, které mají místo pobytu déle než 90 dnů na ohlašovně, jde nad rámec směrnice. Unijní předpisy nestanoví, že by adresou vedenou na ohlašovně lidé přestali být vysídlenými osobami.

C.3 Česká právní úprava změny a rušení ubytování v Lex Ukrajina a v zákoně o pobytu cizinců

Cizinec má povinnost k žádosti o dočasnou ochranu přiložit doklad o zajištění ubytování.²¹ Pokud nemá kde bydlet, pracovníci KACPU mu při žádosti o dočasnou ochranu zajistí humanitární ubytování. To je možné využít 90 dnů. Následně si cizinci musejí zajistit ubytování sami. Tehdy také musejí doložit doklad o zajištění ubytování.

Podrobnosti takového dokladu stanoví zákon o pobytu cizinců²² a i Lex Ukrajina na něj odkazuje. Zákon o pobytu cizinců výslovně stanoví, že doklad o ubytování musí být

21 Podle § 6 odst. 1 Lex Ukrajina: „Žadatel o udělení dočasné ochrany je povinen k žádosti předložit cestovní doklad, je-li jeho držitelem, a na vyžádání fotografii. Žadatel, kterému nebylo ubytování zajištěno orgánem krizového řízení při plnění úkolu uloženého podle krizového zákona v době vyhlášeného krizového stavu nebo kterému nebylo poskytnuto ubytování podle § 6b, je dále k žádosti povinen předložit doklad o ubytování podle § 31 odst. 5 zákona o pobytu cizinců na území České republiky. Na výzvu je cizinec povinen předložit doklad o ubytování s úředně ověřeným podpisem osoby, která je vlastníkem nebo oprávněným uživatelem bytu nebo domu; povinnost předložit písemné potvrzení souhlasu s ubytováním s úředně ověřeným podpisem oprávněné osoby podle § 31 odst. 5 zákona o pobytu cizinců na území České republiky není dotčena.“

22 Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (zákon o pobytu cizinců), v § 31 odst. 5 stanoví: „Dokladem o zajištění ubytování podle odstavce 1 písm. d) se rozumí doklad o vlastnictví bytu nebo domu, doklad o oprávněnosti užívání bytu anebo domu nebo písemné potvrzení osoby, která je vlastníkem nebo oprávněným uživatelem bytu nebo domu, s jejím úředně ověřeným podpisem, kterým je cizinci udělen souhlas s ubytováním. Ubytování může být zajištěno pouze v objektu, který je podle zvláštního právního předpisu označen číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním číslem, a je podle stavebního zákona určen pro bydlení, ubytování nebo rekreaci. Pokud je písemné potvrzení o souhlasu podle věty první podáváno

opatřen ověřeným podpisem osoby, která ubytování poskytuje, pokud nejde o smlouvu uzavřenou písemně a podepsanou oběma stranami s ověřenými podpisy. Nejčastěji se dokládá nájemní smlouvou, smlouvou o podnájmu nebo čestným prohlášením vlastníka nemovitosti, v němž se stvrzuje, že cizinci bude umožněno bydlet v konkrétním bytě nebo domě. V takovém případě je třeba, aby podpis vlastníka či oprávněného uživatele byl úředně ověřen. Doložený dokument musí jasně identifikovat konkrétní nemovitost, ve které má být cizinec ubytován, tedy včetně přesné adresy. Zároveň musí být zřejmé, že se jedná o ubytování na území České republiky.

C.3.1 Změna adresy pobytu

V případě, že cizinec nahlásí změnu adresy poštou a požadovaný doklad nemá všechny náležitosti, OAMP **nevyzývá k odstranění vad tohoto dokladu a ke změně adresy nepřihlíží**. Místo toho přehlásí adresu cizince na ohlašovnu. Přitom ze samotného úkonu cizince je zřejmé, že na území pobývá a hodlá pobývat dál.

Podle § 6 odst. 10 Lex Ukrajina se na hlášení změny místa pobytu na území použijí přiměřeně ustanovení zákona o pobytu cizinců. Cizinec je povinen hlásit změnu místa pobytu na území do 3 pracovních dnů ode dne změny, a to doložením dokladu o ubytování, který musí splňovat náležitosti podle zákona o pobytu cizinců.²³

Pokud doložený doklad nesplňuje podmínky podle odstavce 1, k oznámení změny místa pobytu se nepřihlíží a použije se ustanovení § 6a odst. 4.

Evidenční změna adresy je v Lex Ukrajina už dlouho.²⁴ Až poslední novelou Lex Ukrajina však dochází i k zániku dočasné ochrany kvůli pobytu na ohlašovně. Důvodová zpráva k novele uvádí, že **cílem této úpravy je vyjasnění postupu v situacích, kdy doklad o ubytování předložený cizincem neodpovídá stanoveným požadavkům, a tedy se k hlášené změně místa pobytu nepřihlíží**. V takovém případě je jako místo pobytu zapsána adresa ohlašovny.²⁵ Takto koncipovaná právní úprava ve mně vyvolává zásadní pochybnosti.

Lex Ukrajina je sice *lex specialis* k zákonu o pobytu cizinců, ale odkazuje na přiměřené použití ustanovení zákona o pobytu cizinců. Ten obsahuje i úpravu některých

elektronicky, musí být podepsáno způsobem, se kterým jiný právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu.“

23 Povinnost se na cizince vztahuje, pokud předpokládaná změna místa pobytu na území České republiky bude delší než 15 dnů. Změnu místa hlášeného pobytu je možné učinit také prostřednictvím dálkového přístupu vyplněním elektronického formuláře v rozsahu údajů uvedených v přihlašovacím tiskopisu společně s doložením dokladu o ubytování podle § 6 odst. 1. Elektronický formulář Ministerstvo vnitra zveřejní způsobem uvedeným v § 182 odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Povinnost hlásit změny podle zákona o pobytu cizinců se na osobu požívající dočasné ochrany vztahuje obdobně.

24 Resp. od změny zákonem č. 175/2022 Sb., ve znění účinném od 27. června 2022.

25 Důvodová zpráva k zákonu č. 24/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace, a další související zákony.

procesních postupů správních orgánů v řízeních ve věcech pobytu cizinců, která jsou speciální vůči správnímu řádu. Pokud zákon o pobytu cizinců určitou otázku neupravuje, postupuje se podle správního řádu.

Podle § 93 zákona o pobytu cizinců je cizinec je povinen **hlásit místo svého pobytu na území České republiky**. Tato povinnost vzniká do 3 pracovních dnů od vstupu na území (u dlouhodobě nebo trvale pobývajících cizinců), pokud tak za něj neučiní ubytovatel.

Podle § 98 zákona o pobytu cizinců mají cizinci povinnost hlásit změnu místa pobytu na území do 30 dnů ode dne změny.

Zákon o pobytu cizinců v § 168 uvádí výčet řízení, na něž se část druhá a třetí správního řádu nevztahuje. Ustanovení § 93 ani § 98 tam uvedena nejsou. Tím pádem se použije celý správní řád.

Proto pokud cizinec hlásí změnu adresy podle § 6 odst. 10 Lex Ukrajina, musí se použít ustanovení zákona o pobytu cizinců a zároveň i procesní rámec správního řádu.

Znamená to, že oznámení změny adresy je třeba posuzovat jako podání ve smyslu § 37 správního řádu. Jestliže takové podání trpí vadami – typicky doklad o ubytování nesplňuje zákonem stanovené náležitosti nebo není zřejmé, jakou změnu cizinec oznamuje –, je správní orgán povinen postupovat podle § 37 odst. 3. To znamená, že buď pomůže podateli vady odstranit, pokud je to možné na místě, nebo jej vyzve k jejich odstranění a stanoví přiměřenou lhůtu.²⁶

Na tomto místě chci poukázat na úpravu a judikaturu v případě zaměstnanecké karty cizince a změny zaměstnavatele.²⁷ Pokud chce cizinec změnit zaměstnavatele, musí to sdělit OAMP na daném formuláři, kde musí cizinec vyplnit všechny náležitosti. Na oznámení, které nesplňuje podmínky, se hledí, jako by nebylo učiněno. OAMP k němu nepřihlíží a cizince k odstranění vad nevyzývá.²⁸

Judikatura správních soudů však dospěla k opačnému závěru: „Nejvyšší správní soud má za to, že v případě, kdy je takto závažně zasahováno do právní sféry cizince, nelze připustit, aby mu byla zcela odebrána možnost uplatňovat svá procesní práva, respektive aby neměl jakoukoli možnost napravit případnou chybu či omyl při podání oznámení. Pokud žalovaný rozhoduje o splnění, či nesplnění podmínek pro změnu zaměstnavatele podle § 42g odst. 9 zákona o pobytu cizinců, je povinen postupovat v souladu se zásadou součinnosti, která se konkrétně projevuje v § 37 odst. 3 správního řádu. Jestliže oznámení o změně zaměstnavatele **neobsahuje veškeré náležitosti předpokládané zákonem nebo trpí-li jinými odstranitelnými vadami, je žalovaný povinen oznamovateli pomoci nedostatky odstranit, případně ho vyzvat k jejich odstranění a stanovit mu k tomu přiměřenou lhůtu.** Účinky neučinění podání

26 Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. Komentář. Správní řád, C. H. Beck. 7. vydání, 2023; § 37 Podání.

27 Podle § 42g odst. 7–9 zákona o pobytu cizinců.

28 Podle § 42g odst. 9 zákona o pobytu cizinců.

nastanou až po marném uplynutí této lhůty. V opačném případě by došlo k porušení základních zásad činnosti správních orgánů, a tím k popření procesních práv oznamovatele.“²⁹ (zvýraznění doplněno)

V tomto případě je dokonce vyloučena druhá a třetí část správního řádu, proto soudy využily § 154 správního řádu, kdežto u změny adresy zákonodárce předpokládal využití zákona o pobytu cizinců (ustanovení o hlášení změn podle § 98) a podpůrně pak správního řádu, včetně jeho části druhé a třetí.

Zákonodárce vědomě nastavil režim, v němž pouhé zrušení evidenční adresy a následné přihlášení na ohlašovnu má za následek zánik dočasné ochrany. Výsledkem je systém, který záměrně rezignuje na standardní procesní garance a snižuje úroveň ochrany cizince na minimum. Nelze přehlásit cizince na ohlašovnu s důsledkem zániku dočasné ochrany, když je zjevné, že cizinec na území stále pobývá.

Cizinci se o změně adresy na ohlašovnu nedozví žádným oficiálním způsobem. Změnu zjistí náhodně – např. při návštěvě úřadu či při pokusu o administrativní úkon. Není zřejmé, jak často policie provádí pobytové kontroly. Celý proces probíhá bez jasně vymezeného rozhodovacího rámce a bez možnosti dotčené osoby jakkoliv reagovat nebo napravit údajné nedostatky.

Taková právní úprava je nepřijatelná s ohledem na fatální důsledky, které to má pro cizince, kdy jim ze zákona zanikne dočasná ochrana. Zánik je navíc v rozporu se směrnicí o dočasné ochraně.

C.3.2 Zrušení adresy podle Lex Ukrajina

Lex Ukrajina v § 6a podrobně stanoví, jak OAMP postupuje v případě zrušení adresy. Z něj vyplývá, že může v určitém rozsahu a za stanovených podmínek zrušit údaj o místě hlášeného pobytu cizince, kterému byla udělena dočasná ochrana, a to bez nutnosti vedení standardního správního řízení podle druhé a třetí části správního řádu.³⁰

Zrušení tohoto údaje nastává především tehdy, pokud byl zápis o pobytu založen na nepravdivých nebo nesprávných údajích nebo pokud došlo k fyzickému zániku objektu, na jehož adrese byl cizinec přihlášen, případně pokud cizinci zaniklo právo tento objekt užívat a současně jej fakticky neobývá. V těchto případech může OAMP jednat z vlastní iniciativy a údaj o pobytu zrušit. Výslovně je stanoveno, že zánik užívacího práva spolu s faktickým neužíváním prostoru může být doložen prohlášením vlastníka či oprávněné osoby.³¹

Vedle toho je možné údaj o pobytu zrušit také tehdy, pokud se cizinec na hlášené adrese nezdržuje po dobu delší než 15 dnů, a to na základě informací poskytnutých

29 Rozsudek NSS ze dne 27. září 2023, č. j. 4 Azs 124/2023-34, bod 21; rozsudek byl zařazen do Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 4529/2023.

30 Podle § 6a odst. 5 Lex Ukrajina.

31 Podle § 6a odst. 1 a 2 Lex Ukrajina.

Policií České republiky, organizační složkou státu nebo státním podnikem, který poskytl ubytování, či obcí, na jejímž území má cizinec pobyt hlášen.³²

Pokud dojde ke zrušení údaje o pobytu, je nově evidovanou adresou cizince sídlo správního orgánu, který údaj zrušil, a tato adresa je v informačním systému označena jako adresa úřadu – ohlašovna.

Zákon o pobytu cizinců v § 98a upravuje možnost zrušení údaje o místě hlášeného pobytu cizince, který má na území České republiky **povolen trvalý pobyt, případně jde o občana Evropské unie nebo jeho rodinného příslušníka s přechodným pobytem.**³³

Po zrušení údaje o místě hlášeného pobytu je podle zákona jako nové místo pobytu evidováno také sídlo správního orgánu, který údaj zrušil.

Právní úprava v zákoně o pobytu cizinců výslovně umožňuje ministerstvu z úřední moci nebo na návrh třetí osoby zrušit údaj o pobytu, pokud již není opodstatněn. **Na rozdíl od úpravy v Lex Ukrajina zde však nejde o automatizovaný proces bez procesních záruk, ale o standardní správní řízení, které musí respektovat zásady správního řádu – včetně poučení účastníka řízení, možnosti se vyjádřit k podkladům a případného opravného prostředku.**³⁴

V těchto případech zrušení údaje o místě hlášeného pobytu současně samo o sobě neznamená zrušení povolení k pobytu. Jedná se pouze o změnu v evidenci, konkrétně o výmaz údaje o adrese, kde se měl cizinec zdržovat. Zároveň ale platí, že dlouhodobé nezdržování se na místě hlášeného pobytu, neuvedení nové adresy či neplnění dalších povinností může mít negativní důsledky, jako je zahájení řízení o zrušení pobytu (např. pokud by se prokázalo, že cizinec pobývá mimo území ČR po dobu, která překračuje zákonný rámec, nebo že dlouhodobě neplní účel pobytu).

V případě cizinců, kteří mají dlouhodobý pobyt nebo vízum podle zákona o pobytu cizinců, je situace trochu jiná. **Pokud ubytovatel podá návrh na zrušení údaje o místu hlášeného pobytu OAMP, toto podání se bude posuzovat jako podnět nejen ke zrušení adresy, ale i jako podnět ke zrušení platnosti pobytového oprávnění.**

³² Podle § 6a odst. 3 Lex Ukrajina.

³³ K tomuto zrušení dochází v případech, kdy je zřejmé, že údaj o pobytu byl do evidence zapsán na základě nepravdivých nebo nesprávných údajů, popřípadě byl podložen padělanými, pozměněnými, neplatnými či neúplnými doklady. Zrušení údaje přichází v úvahu i tehdy, pokud objekt zanikl či byl odstraněn, nebo pokud nesplňuje hygienické a technické podmínky pro ubytování ve smyslu § 100 písm. d) zákona, tedy například není způsobilý k bydlení. Podle § 98a odst. 2 zákona o pobytu cizinců může ministerstvo tento údaj zrušit v případě, že cizinci zaniklo právo objekt užívat a zároveň v něm fakticky nepobývá. Řízení může zahájit i vlastník nemovitosti nebo osoba oprávněná k jejímu užívání, pokud podá návrh a prokáže existenci důvodu zániku užívacího práva a faktického neužívání. Na základě návrhu může správní orgán údaj zrušit i bez návrhu ze strany cizince.

³⁴ Více viz § 168 zákona o pobytu cizinců.

OAMP obecně zruší pobyt cizinci, pokud nemá ubytování.³⁵ Postupuje tak v případě povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny,³⁶ povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu Evropské unie,³⁷ držitele modré karty,³⁸ vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance jiného členského státu Evropské unie³⁹ či zaměstnanecké karty.⁴⁰

V každém případě OAMP vždy zahájí správní řízení o zrušení adresy, potažmo pobytu. Cizinec má možnost se k podkladům vyjádřit, seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí a případně se i odvolat proti rozhodnutí.

V případě zrušení adresy podle Lex Ukrajina je zásadní skutečnost, že se na postup neuplatní druhá a třetí část správního řádu, tedy ustanovení o správním řízení. Z dikce § 177 odst. 2 správního řádu plyne, že v případě, že se nepoužije část druhá a třetí správního řádu, postupuje správní orgán dle části čtvrté správního řádu. Postup správního orgánu podle části čtvrté správního řádu je méně formální, než je správní řízení podle části druhé a třetí správního řádu.

Podle komentáře se správní řád vztahuje nejen na klasické „formální“ správní řízení, tj. úpravu postupů správních orgánů při vydávání konstitutivních či deklaratorních rozhodnutí, ale jeho působnost je širší. „Správní řád dnes dopadá na veškeré postupy v oblasti veřejné správy, které jsou výkonem veřejné moci.“⁴¹ Ustanovení § 154 správního řádu obsahuje výčet ustanovení, která se použijí obdobně v případě, kdy správní orgán vydává vyjádření, osvědčení, provádí ověření nebo činí sdělení. Přímo zákon pak připouští, že „přiměřeně použije i další ustanovení tohoto zákona, pokud jsou přitom potřebná“.

35 Podle § 46 odst. 1 zákona o pobytu cizinců, který mimo jiné odkazuje na § 37 odst. 2 písm. a), kdy ministerstvo zruší platnost víza k pobytu nad 90 dnů, jestliže nastal některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 1 písm. a), c), d), g), h) a j) až l) nebo v § 56 odst. 2. Podle § 56 odst. 1 písm. l) dlouhodobé vízum, s výjimkou víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území z důvodu podle § 33 odst. 3, ministerstvo cizinci neudělí, jestliže cizinec nesplňuje některou z podmínek pro udělení víza.

36 Podle § 46a odst. 2 písm. f) zákona o pobytu cizinců.

37 Podle § 46b odst. 2 písm. e) zákona o pobytu cizinců.

38 Podle § 46f odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců.

39 Podle § 46g odst. 2 písm. b) zákona o pobytu cizinců.

40 Podle § 46e odst. 1, který odkazuje na § 37. Ustanovení § 37 odst. 2 písm. a) odkazuje i na § 56 odst. 1 písm. l). Podle § 56 odst. 1 písm. l) dlouhodobé vízum, s výjimkou víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území z důvodu podle § 33 odst. 3, ministerstvo cizinci neudělí, jestliže cizinec nesplňuje některou z podmínek pro udělení víza.

41 Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. Správní řád, Správní řád, C. H. Beck. 7. vydání, 2023; § 154 [Použití jiných ustanovení]. Podle judikatury Ústavního soudu se veřejnou mocí rozumí taková moc, která „autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů, ať již přímo, nebo zprostředkovaně“, přičemž „subjekt, o jehož právech nebo povinnostech rozhoduje orgán veřejné moci, není v rovnoprávném postavení s tímto orgánem a obsah rozhodnutí tohoto orgánu nezávisí od vůle subjektu“ [srov. ÚS II. ÚS 75/93 (USu, sv. 2, u. č. 3)].

I v případě zmiňované změny zaměstnavatele soudy dospěly k závěru, že ač je část druhá a třetí správního řádu vyloučena, lze přiměřeně použít jiná ustanovení správního řádu.

Vzhledem k tomu, že **zrušení údaje o pobytu podle § 6a Lex Ukrajina je úkonem veřejné moci se závažnými důsledky pro cizince**, musí být upraven procesní rámec jeho provedení. Z toho plyne, že v řízeních či postupech podle § 6a Lex Ukrajina lze použít i § 46 správního řádu, a to přiměřeně. Ustanovení § 46 řeší podání z moci úřední, situaci, kdy určitý procesní úkon činí správní orgán, nikoliv účastník. Správní řád stanoví, že správní řízení je zahájeno z moci úřední dnem, kdy bylo zahájení oznámeno hlavnímu účastníkovi, a to buď doručením tohoto oznámení v písemné podobě, nebo jeho ústním vyhlášením. „Oznámení musí obsahovat označení správního orgánu, předmět řízení, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby.“⁴² **Považuji za nezbytné, aby OAMP použil tuto úpravu i v případě zrušení údaje o pobytu, neboť jde o postup vyvolaný z iniciativy správního orgánu.**

Současně stále platí část první správního řádu, a to základní zásady činnosti správních orgánů podle § 2 až 8 správního řádu. Z § 2 odst. 4 správního řádu plyne požadavek, aby správním orgánem přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i požadavek, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. V § 4 správního řádu je kladen důraz na naplnění poučovací zásady a zásady součinnosti správních orgánů při veškerých jejich činnostech.

C.4 Závěrečné zhodnocení

Své závěrečné hodnocení rozdělím pro lepší přehlednost do několika kapitol. Již nyní však mohu konstatovat, že **z původně výjimečného mechanismu stanoveného Lex Ukrajina se stává nástroj, jenž oslabuje právní jistotu a fakticky zbavuje cizince účinné ochrany jejich práv.**

C.4.1 Nesoulad se směrnicí o dočasné ochraně

Směrnice o dočasné ochraně stanoví taxativní důvody pro vyloučení z dočasné ochrany, které odpovídají článku 1F a čl. 33 odst. 2 Ženevské úmluvy. Členské státy nemohou rozšiřovat okruh důvodů nad rámec směrnice, neboť ta představuje minimální standardy a jejich překročení by bylo v rozporu s právem EU.

Česká právní úprava v Lex Ukrajina **je v rozporu se směrnicí o dočasné ochraně, když stanoví přísnější podmínky pro zánik dočasné ochrany, než vyžaduje sama směrnice.** Ta vymezuje jasný a uzavřený rámec pro vyloučení osob z ochrany, který členské státy nesmějí rozšiřovat. **Dodatečné podmínky přidané členskými státy mimo text směrnice a prováděcí rozhodnutí Rady jsou jednoznačně v neprospěch jednotlivce a nenaplnují podmínky příznivější normy.**

42 Podle § 46 odst. 1 správního řádu.

Směrnice o dočasné ochraně neumožňuje vyloučit osobu z dočasné ochrany z toho důvodu, že její držitel byl přehlášen na ohlašovnu. Pokud je ustanovení vnitrostátního práva v rozporu s unijním právem v neprospěch držitelů dočasné ochrany, je nutné od této vnitrostátní právní normy odhlédnout a nepoužít ji.

Základním východiskem zůstává, že dočasná ochrana má sloužit k okamžité a stabilní ochraně osob prchajících před válkou či hromadným přílivem uprchlíků.

Administrativní či procesní bariéry proto musejí být vykládány restriktivně a nesmějí vést k faktickému zániku ochrany z jiných důvodů, než které směrnice výslovně připouštějí.

Doporučuji, aby Ministerstvo vnitra v rámci další novelizace Lex Ukrajina navrhlo vypustit celé ustanovení § 5 odst. 8 písm. e) pro nesoulad s unijním právem.

C.4.2 Chybné nahlášení změny adresy a zrušení adresy

Někteří lidé s dočasnou ochranou nahlásili změnu adresy poštou. Pokud však jejich doklad o zajištění ubytování nebo smlouva o nájmu neměly všechny náležitosti, OAMP k jejich dokladu nepřihlížel. Následně přehlásil jejich adresu na ohlašovnu a po 90 dnech jim zanikla dočasná ochrana.

Současná právní úprava v Lex Ukrajina, která spojuje neuznání oznámené změny adresy s automatickým přehlášením cizince na ohlašovnu a zánikem dočasné ochrany, představuje zásadní oslabení procesních záruk držitelů dočasné ochrany. V celé této praxi chybí základní povinnost správního orgánu poskytovat účastníkům řízení součinnost a umožnit jim odstranit vady jejich podání.

OAMP by měl při uplatňování § 6 odst. 10 Lex Ukrajina postupovat v souladu se zákonem o pobytu cizinců, potažmo se správním řádem. **Oznámení o změně adresy je nutné posuzovat jako podání ve smyslu § 37 správního řádu. Pokud předložený doklad nesplňuje zákonné požadavky, musí OAMP vyzvat cizince k odstranění vad podání a stanovit k tomu přiměřenou lhůtu.** Správní řád předpokládá, že správní orgán vyzve účastníka k doplnění či opravě, nikoliv že jeho podání „odignoruje“ a bez dalšího zapíše ohlašovnu. Teprve pokud cizinec vady ve stanovené lhůtě neodstraní, nemusí k jeho oznámení přihlížet.

Takový výklad je v souladu nejen se zásadou součinnosti a ochranou procesních práv účastníků řízení, ale i s judikaturou Nejvyššího správního soudu ve srovnatelných situacích (změna zaměstnavatele u držitelů zaměstnanecké karty).

Samotný úkon cizince – nahlášení změny adresy – svědčí o tom, že cizinec fakticky pobývá na území a má snahu svou pobytovou situaci řešit. **Cizinec žije v dobré víře, že nahlásil změnu adresy.** Nemá důvod se domnívat, že se to nestalo. **Přitom se nedozví, že jeho adresu OAMP přehlásil na ohlašovnu.** I když ředitelka uvedla, že se má za to, že cizinci již dočasnou ochranu nepotřebují, v případech, se kterými jsme se setkali tomu tak nebylo.

Sankci v podobě přehlášení adresy na ohlašovnu a zánik dočasné ochrany v 90 dnech za to, že doklad o zajištění ubytování nemá řádné náležitosti, **považuji za nepřiměřeně tvrdou.**

Právní úprava v § 6a Lex Ukrajina umožňuje zrušení evidované adresy cizince s dočasnou ochranou, a to i bez vedení standardního správního řízení podle části druhé a třetí správního řádu. Tento postup je také spojen s významnými důsledky – ztrátou evidenční adresy a přihlášením na ohlašovnu.

Jakkoliv zákon výslovně vylučuje použití správního řízení, postup OAMP je nutné podřadit pod rámec části čtvrté správního řádu a současně respektovat zásady stanovené v části první (§ 2–8). Správní orgán by proto měl použít § 46 správního řádu přiměřeně, neboť jde o postup zahajovaný z moci úřední. Zrušení údaje o pobytu by mělo probíhat obdobně jako podle zákona o pobytu cizinců, s plným uplatněním práv účastníků – **tedy s právem být vyrozuměn o zahájení řízení, vyjádřit se k podkladům a využít opravný prostředek.**

Z krajů zaznělo, a potvrdila to i ředitelka, že cizinci nedostávají žádné oznámení o tom, že jejich adresa byla změněna na adresu ohlašovny. Informaci zjistí náhodně, nejčastěji až při jiném administrativním úkonu. Tento postup je zcela v rozporu se zásadou ochrany práv nabytých v dobré víře.⁴³

Změna adresy místa pobytu na ohlašovnu není neutrální technický úkon, ale zásah, který má přímý dopad do právní sféry dotčené osoby, protože následně přijde o dočasnou ochranu. Takový zásah musí být proveden transparentně a předvídatelně s tím, že **dotčená osoba se o něm dozví.** Pokud se cizinec nedozví o změně adresy, nemůže aktualizovat své kontaktní údaje nebo napravit vadu dokladu.

C.4.3 Pobytové kontroly

V několika případech cizinecká policie provedla pobytovou kontrolu na adresách cizinců a nezastihla je doma. Následně podala podnět OAMP, který přehlásil adresu cizinců na ohlašovnu.

Ředitel obecně uvedl, že provádějí kontroly na základě podnětů OAMP i na základě vlastních zjištění. Z informací z krajů vyplývá, že cizinecká policie někdy provede pouze jednu kontrolu, jindy i více, bez jednotného postupu a bez zanechání jakéhokoli oznámení. **Oceňuji, že v Moravskoslezském kraji policie opakovaně provádí kontroly v hromadných ubytovacích zařízeních, a to ve večerních hodinách.** Ne všude však dochází k důkladnému prověření, jak požaduje OAMP.

Cizinci tak často vůbec nevědí, že kontrola proběhla a že následně byla jejich adresa přehlášena na ohlašovnu. Přitom nepřítomnost v místě pobytu může mít zcela legitimní důvody – nákupy, návštěva doktora, zaměstnání, dovolená, venčení psa,

43 Podle § 2 odst. 3 správního řádu: „Správní orgán šetří práva nabytá v dobré víře, jakož i oprávněné zájmy osob, jichž se činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká (dále jen ‚dotčené osoby‘), a může zasahovat do těchto práv jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu.“

hospitalizace. Důvodů, proč je tato praxe problematická, je mnoho. Cizinecká policie nenechává na místě pobytové kontroly žádný doklad o tom, že tam byla a zkoušela cizince kontaktovat (např. lístečkem na dveřích či vyrozuměním do schránky). Cizinec nemá šanci zjistit, že u něj byla pobytová kontrola, která ho nezastihla, a v důsledku toho mu OAMP přehlásil adresu na ohlašovnu a následně mu zanikla dočasná ochrana.

Za chybu policie považují zejména to, že nezanechává žádné vyrozumění o provedené kontrole a nedává cizinci možnost se k výsledku vyjádřit nebo případný nedostatek napravit.

Navrhuji proto vytvořit metodiku pro pobytové kontroly, která by obsahovala zejména:

- povinnost policie provést kontrolu opakovaně, případně v různých dnech a časech,
- povinnost zanechat písemné vyrozumění (např. oznámení ve schránce), že kontrola proběhla,
- možnost cizince dodatečně prokázat užívání bytu (např. předložením dokladů či vyjádřením sousedů),
- pravidlo, že k přehlášení adresy na ohlašovnu a k podnětu k zániku ochrany lze přistoupit až po vyčerpání těchto kroků.

Na této metodice můžeme společně dále pracovat tak, aby byla vyvážená – respektovala práva cizinců a zároveň poskytovala policii účinný nástroj k odhalování fiktivních pobytů.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám ředitelce OAMP Mgr. et Mgr. Pavle Novotné a řediteli cizinecké policie Mgr. Aleši Benediktovi a žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřili ke zjištěným pochybením a vyrozuměli mě o přijatých opatřeních k nápravě.⁴⁴ Pokud nepřijmou opatření k nápravě nebo provedená opatření nebudou považovat za dostatečná, vydám závěrečné stanovisko, v němž navrhnou opatření k nápravě.⁴⁵

Brno 6. října 2025

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

⁴⁴ Podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.

⁴⁵ Podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.